

УДК 7.017.9 (477)

КАСЬЯНЕНКО К.М., ЯНКОВСЬКА Л.Є., САПКО С.Є.
Дніпровський національний університет імені Олеся ГончараDOI:10.30857/2617-
0272.2021.3.7.**ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ЖИВОПИСУ
У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОМУ ВИМІРІ**

Мета дослідження полягає у виявленні впливу засад постмодернізму на формування особливостей українського живопису ХХІ століття.

Методологія. В дослідженні використано культурологічний підхід для розгляду постмодернізму як творчого методу та його впливу на творчість українських художників. Формально-стилістичний аналіз застосовано для з'ясування зв'язку творчих практик мистців із засадами постмодернізму та виявлення їх особливостей.

Результати. Проведено аналіз сучасної живописної практики українських мистців ХХІ ст. в контексті постмодерністського світогляду. В дослідженні акцентовано увагу на постмодернізмі як чиннику розвитку різноманітних художніх стилів. Проаналізовано художньо-стилістичні особливості живопису останніх років в Україні. Виявлено закономірний вплив постмодерністських засад на вітчизняний живопис, якому притаманні його характерні риси, що проявляється у різноманітті напрямів (концептуалізм, трансавангардизм, контемпорарі) та синкретизмі. Виявлено, що новітні живописні практики, інтегруючись у європейську культуру, тяжіють до західноєвропейської традиції, вітчизняне мистецтво, проте зберігають самобутні риси. З'ясовано, що особливістю українського постмодернізму є концептуалізація живопису, впровадження глибокого вмісту у новий формат малярства та синтез традиційного образотворчого мистецтва і нових технологій.

Наукова новизна полягає у виявленні основних характерних особливостей та закономірностей розвитку українського постмодерністського живопису.

Практична значущість. Результати роботи дають змогу відстежити постмодернізм як чинник впливу на особливості формування нових напрямів у вітчизняних живописних практиках, що може слугувати теоретичною базою для подальшого мистецтвознавчого аналізу сучасного живопису.

Ключові слова: постмодернізм; концептуалізм; сучасне мистецтво; контемпорарі; український живопис.

Вступ. Творчість завжди залишалася певним відображенням процесів і подій у соціумі. Неможливо заперечувати виключний вплив технологічного розвитку та постійного нарощування інформаційного потоку, економічних і політичних обставин на мистецтвотворення. Одними з вагомих чинників залишаються засади постмодернізму, що знаходять відгук у діяльності українських художників. Загалом, вітчизняний живопис корелюється з загальносвіттовими течіями, проте не втрачає самобутності. Особливості історичного минулого України та визначна образотворча школа продовжують бути актуалізовані новими поколіннями митців. Поряд з тим, сучасність, окреслена пришвидшенням

темпу життя, зумовлює мінливість напрямів і орієнтирів у творчій діяльності, постійну зміну тенденцій розвитку сучасного українського живопису. Таким чином, викликаючи враження повної відсутності організуючих принципів у мистецтві, з'являється проблема неоднозначного розуміння живописних творів.

Аналіз попередніх досліджень.

Огляд спеціальної літератури та наукових джерел показує, що існує безліч досліджень стосовно проблем сучасного мистецтва, в тому числі живопису. Серед вітчизняних науковців, зазначену тему розробляли: О. Авраменко, О. Баршинова, Г. Вишеславський, О. Голуб, А. Ложкіна, Н. Мусієнко,

О. Петрова, О. Сидор-Гібелінда, О. Соловйов та багато інших.

У своїй монографії «Contemporary art України» [3] науковець і художник Гліб Вишеславський в рамках фундаментального дослідження «Сучасні проблеми українського мистецтвознавства» на прикладі художнього руху «Нова хвиля» визначає метаморфози, що відбувалися у сфері культури СРСР та України наприкінці 1980-х – початку 1990-х років через зміни у геополітиці та відзначилися на реформуванні світогляду людей і мистецькому житті. Автор простежує процес виходу творчості за межі цензури, звертає увагу на світові тенденції з появою contemporary art, унаслідок чого з'явилися нові тематика й техніки, поширилися естетичні засади постмодернізму поряд з кінцем дискурсу «офіційне мистецтво – нонконформізм» і початком нового – «мейнстрім-маргінальність». Книга ілюструє думку, що мистці продовжують розв'язувати проблеми минулого, які, багато в чому, залишаються актуальними й зараз.

Намагання з'єднати в один наратив історію розвитку вітчизняних образотворчих практик від зародження модерну до сьогодення робить арт-критикиня А. Ложкіна в книзі «Мистецтво України ХХ – початку ХХІ століття» [5]. В контексті нашого дослідження цікавим є аналіз діяльності та творчих здобутків різноманітних мистецьких рухів перших двох десятиліть цього століття.

Монографія «Свято непокори та будні андеграунду» (О. Голуб) висвітлює історію андеграундного мистецтва України радянського періоду, історичні та соціальні процеси через біографії невизнаних за життя художників Миколи Трегуба та Вудона Баклицького [4]. Авторка досліджує характерні особливості культури того часу у світі, визначаючи спільні риси вітчизняних неофіційних рухів та авангардного мистецтва інших тоталітарних режимів. Ця робота демонструє суттєвий вплив українського андеграунду на подальший

шлях сучасної мистецької діяльності, процеси виникнення нових художньо-живописних напрямків.

Проте, слід зазначити, що метою цих досліджень є ретроспектива та структурування процесів зародження засад новітньої творчості в Україні. Представлені роботи не охоплюють тенденції розвитку сучасного постмодерністського українського живопису. Хоча вплив минулого досить значний, тим не менш художні практики та проблематика зазнали докорінних змін, тому постає завдання проаналізувати тенденції сьогодення та встановити їх взаємозв'язок з загальносвітовими явищами. Обставина, що предмет вивчення особливостей сучасного живопису та творчої діяльності знаходить відгук у працях широкого кола дослідників, підтверджує вагомість та невичерпність цієї теми.

Постановка завдання. Прийнято вважати, що сучасний живопис характеризується повною відсутністю будь-яких організуючих принципів та має хаотичну природу. Академічні, гіперреалістичні та абстрактні форми творів сьогодні співіснують разом. Постійна зміна напрямів й орієнтирів у мистецтві, швидкоплинність тенденцій розвитку сучасного живопису напряму залежить від політичних, економічних, соціокультурних чинників. Затяжна криза радянської культури та зміна культурних парадигм за часів незалежності України яскраво виявили бажання вітчизняних художників творити своє нове мистецтво, що врешті призвело до його багатолітності, жанрового та стилістичного розмаїття. Отже, постає завдання виявити чи має місце вплив ідеології постмодернізму на творчість провідних та молодих художників, та в чому особливість українського живопису ХХІ століття.

Результати дослідження. Живописні практики завжди залишалися одним з найяскравіших проявів образотворчого мистецтва. Постійно видозмінюючись,

живопис неодмінно є відображенням особливостей світобачення.

Загалом, проблематика сучасного мистецтва є надзвичайно поширеною темою наукових досліджень, через невичерпність та гостре культурологічне значення. Хоча сам термін «сучасне мистецтво» не обтяжений термінологічною точністю, у загальному контексті прийнято вважати, що це мистецтво сьогодення, створене у другій половині ХХ століття або в ХХІ столітті. Згідно з думками українських мистецтвознавців на теренах нашої держави воно виникає за часів перебудови [6], або починає існувати раніше, з 1960-х років, як форма опозиції до соцреалізму, у вигляді андеграундних рухів [4, с. 233–237], що згодом перетворюються на мейнстрім [3, с. 116–117]. Не дивлячись на можливість існування декількох теорій, щодо відліку появи сучасного українського живопису слід зазначити, що характеристика творів, як сучасних, не обмежується певним періодом часу їх створення. Відстежуючи загальносвітові тенденції розвитку живописних практик перш за все слід зазначити, що їх підвалинами є ідеї та цінності постмодерністського світогляду, які в свою чергу є продуктом постіндустріальної епохи.

За своїм походженням постмодернізм це певний відчай і розчарування у пошуках сенсу чи істини. Якщо передувавший йому модернізм прагнув до чогось нового і заперечував попередні художньо-культурні традиції, то постмодернізм не намагається створити нічого принципово нового. Водночас з тим спостерігається іронічне ставлення до всіх явищ і процесів поряд з нігілізмом. Ці ідеї знаходять відгук у роботах художників І. Чічкана, В. Цаголова, А. Кахідзе, А. Сагайдаківського.

Постіндустріальний світогляд характеризується розпадом цілісного погляду на світ, внаслідок руйнування економічних, політичних і філософських систем минулого. Згідно з Ж.Ф. Ліотаром постмодернізм – недовіра до метарозповідей [9, с. 1360].

Історичний досвід сформував думку, щодо марноти спроб поліпшити світ, призвів до втрати ідеологічних ілюзій, таким чином призводячи до ідеї, що людина позбавлена змоги не лише змінити світ, а й досягнути, систематизувати його, що подія завжди випереджає теорію. Визначається ілюзорність існування прогресу поряд з ідеєю вичерпності історії, естетики, мистецтва, що породжує думку щодо можливості одночасного співіснування усіх форм буття. Принципи повторюваності та сумісності перетворюються на стиль художнього мислення з притаманними йому рисами еkleктики, тяжінням до стилізації, цитування, переінакшення, ремінісценції, алюзії. Ці мотиви можна помітити у творах багатьох сучасних українських художників – І. Чічкан з роботою «It» (2008) та циклом творів з приматами, В. Цаголов з роботою «Евандер Холіфілд – Ван Гог мимоволі» (2004) та іронічним циклом-мок'юментарі про умовну висадку в українському селі інопланетян та ін. Так, в роботі трансавангардного одеського художника О. Ройтбурда «Руссо в первісному блаженстві» (2016) з серії «Галантна доба Просвітництва» яскраво виявляється реактивація класичного художнього стилю живопису ХVІІІ ст., сучасна інтерпретація портретного жанру та символіки того періоду. Імітуючи живописну стилістику, художник одночасно досліджує її та іронізує, але не висміює здобутки минулого. Саме суперечливість, двозначність, декоративну надмірність, обман естетичних очікувань глядача художники постмодернізму вважають крайнощами та виправдовують іронією.

Характерні для епохи постмодерну конкурентна демократія та узгодження інтересів різних груп на основі суспільного договору, ринкова економіка з масовим споживанням, нові джерела соціальної нерівності, індивідуалізація та плюралізація також знаходять відображення у творах сучасних мистців, формуючи основну

проблематику живопису. На тлі лібералізації та демократизації суспільства збільшується роль індивідуалізму, внаслідок чого вирішального значення набуває досвід кожного окремого художника. Тема втрати індивідуальності та масовізація суспільства є

головними темами серії «Аутетифікація» (2006) художника В. Сидоренка. Взагалі, теми, яких торкається мистець, є контекстуальними та універсальними, вони дають ключ до розуміння глобальних процесів.

Рис. 1. Руссо в первісному блаженстві. А. Ройтбурд, 2016 р., олія, полотно, 200х150. Україна, Одеський художній музей

Рис. 2. Фото фрагменту експозиції проекту В. Сидоренка «Жорна часу», 2003 р., Італія, м. Венеція. Palazzo Giustinian Lolin

Рис. 3. Фото з виставки А. Сагайдаковського «Декорації. Ласкаво просимо!», 2020 р., Україна, м. Київ, Мистецький Арсенал

Рис. 4. Фото з виставки Р. Михайлова «Страх», 2017 р., Україна, м. Київ, Галерея «Лавра»

Технічний розвиток має значний вплив не лише на формування нових засобів і технік, а й призводить до неможливості існування живопису в попередніх класичних формах, через необмежений потенціал серійного відтворення та тиражування. «Справжність

будь-якої речі – це сукупність усього, що вона здатна нести в собі з моменту виникнення, від свого матеріального стану до історичної цінності. Оскільки перше складає основу другого, то в репродукції, де матеріальний стан стає невловимим, втраченою виявляється історична

цінність...тиражованість репродукцій, замінює унікальний прояв масовим» [7, с. 6, 7] Таким чином, живописні практики починають виходити за рамки традиційних технік та починають запроваджувати у творчий процес мультимедійні та комп'ютерні засоби і технології. Так, пошук нових образів і засобів їх вираження представлено у творчості Степана Рябченко, що створює великоформатні цифрові принти, такі як «Спокуса святого Антонія» (2010), «Вхід у вихід» (2020). Живопис з медіа-артом поєднано у проєкті В. Сидоренка «Жорна» (2003), що уособлює неблаганний плин часу. Цей масштабний проєкт складався з картин (2x5м), двох інсталяцій та відео. Роботу було представлено на 50-му Венеційському бієнале на двох поверхах Palazzo Giustinian Lolin.

Можна стверджувати, що особливості сучасного живопису криються у причинах появи певного світогляду – розчаруванні в ідеалах модернізму, крах метанаративів і великих проєктів. Пошук альтернативи класичним живописним технікам виражається у виявленні нових образів, засобів і матеріалів вираження, доводячи об'єкт до дематеріалізації. Сучасні художники тягнуть до поєднання полотна з такими формами як інсталяція, акціонізм, перформанс та хепенінг. Це явище висвітлено у виставці А. Сагайдаковського «Декорації. Ласкаво просимо!» (Мистецький Арсенал, 18.09.2020 – 24.01.2021), де різні твори, в тому числі живописні, експоновано в форматі тотальної інсталяції, що являє собою цілісний проєкт художника. Куратори заходу рекомендують сприймати цю виставку як велику сцену, що розігрується в анфіладних приміщеннях Арсеналу, (2003). До експозиції увійшли роботи з живопису, настінного письма, фотодокументи, відео, реді-мейд (спортивний інвентар), фотошпалери, дзеркала тощо. Все це доповнює квазіфункціональний декор, звуки, запахи, інтерактивні дієства, гра

масштабів та фактур. Головна концепція даної роботи – життя це гра, тому жити потрібно сьогодні і зараз. Цим художник підкреслює ігровий та спонтанний характер мистецтва, яке приємне саме по собі і незалежне від певної мети, це свого роду спорт.

Можна сказати, що в живописній сфері відбувається перехід від об'єкта до процесу. Звідси впливає невизначеність і деконструкція, фрагментарність, цитованість, поверхневість, текстуальність, відмова від мімезису й образотворчого початку, гра та іронія, що затверджує плюралістичний всесвіт, стильовий синкретизм і усунення відокремленості масової культури від елітарної, автора від глядача.

Крім того, слід зазначити, що простежується тенденція залежності мистецтва від словесних пояснень у формі теоретичного дискурсу, таким чином ускладнюючи розуміння для широкої публіки. Це явище набуває особливого значення для концептуалізму, де основою будь-якого твору є його сенс, ідея, а не фізичне вираження.

Художники ХХ ст. – від В. Кандинського і П. Мондріана до концептуалістів і постмодерністів – наголошували, що форма сама по собі їх цікавить мало, головне – висловити нові ідеї та почуття, наочно представити те, що ще тільки-тільки з'являється, часом ледь майорить на обрії сучасного самовідчуття людей [2]. Отже, сучасний український живопис тяжіє до західноєвропейської традиції, його мета та аспекти розвитку загалом є характерними для загальносвітових мистецьких явищ, не дивлячись на нелінійний шлях розвитку, через особливості історичного минулого українського народу.

Сучасні живописні практики все ж не заперечують і не відмовляються від досвіду минулого, а навпаки звертаються до того, що вже відбулося заповнюючи цим власний зміст. Підґрунтям для сучасних творчих пошуків став досвід класиків вітчизняного

живопису – М. Мурашка, Ф. Кричевського, О. Новаківського, М. Самокиша, І. Труша, В. Кричевського, М. Бойчука та його учнів і однодумців, поряд з діяльністю радянського андеграунду та митців-шестидесятників – А. Горської, В. Зарецького, І. Задорожного, Ф. Тетянича, Б. Михайлова. Значний вплив потужної художньої школи простежується у збереженні тенденцій до живописності та в сучасній образотворчій діяльності. Так, учасниця групи «Р.Е.П» Л. Хоменко в одній своїй ранній серії з циклу «Дачні мадонни» (2004), використовуючи прийоми пафосного звеличення людини часів соцреалізму, не іронізує, а монументально і брутално героїзує постаті жінок, що займаються самокатуванням на своїх присадибних ділянках.

В українське мистецтво продовжують надходити нові покоління, що знаходять відгук у загальносвітових тенденціях та ідеях, актуалізуючи досвід минулого. Діяльність цих мистців полягає у динамічному поєднанні матеріалів, методів, концепцій та предметів. Полеміка з авангардом, аналіз культурно-історичних подій, соціально-критичні інтенції, переосмислення засад творчості, та, найголовніше, аналіз реальності, залишаються й сьогодні найважливішими і найскладнішими для вітчизняного живопису. Також, сьогодні набуває поширення формування живописних практик на межі з громадськими рухами та їхня самоорганізація (Центр візуальної культури, Група предметів, Худрада) стають суттєвими реаліями в українському мистецькому процесі, щільно пов'язаним із нагальними соціальними проблемами [1]. До цього напрямку долучаються молоді політично активні живописці, графіки, автори об'єктів та інсталяцій (Н. Кадан, Л. Наконечна, Д. Чічкан, Л. Хоменко, Ж. Кадирова, В. Кузнецов, А. Волокітін, Р. Михайлов та ін.), які у своїх роботах звертаються до найгостріших проблем сучасного життя країни та ключових питань співіснування людей. «Заняття сучасним

мистецтвом в Україні – це свідомий культурний екзистенційний і якоюсь мірою політичний вибір» [5, с. 271]. Кожний з цих молодих мистців має своє бачення мистецтва та свій стиль, але їх поєднує бажання просувати українське у європейський культурний простір.

Тему людини та суспільства у напрямі контемпорарі подає молодий живописець Р. Михайлов в серії «Страх» (2017). Дана серія є проектом про страх суспільства та взагалі про фобії окремої людини. Художник звертає увагу на моменти, коли особисте торкається суспільного і, навпаки, коли власні емоції формуються під впливом світових процесів.

В цілому, загальні тенденції сучасного живопису з одного боку призводять до втрати спадщини художніх традицій і надмірної залежності від культури кіно, моди і комерційної графіки, віддаляючи від усталеного уявлення про мистецтво але, з іншого боку, провокує гострі питання, вимагаючи не менш гострих відповідей і зачіпаючи проблеми моралі, що повністю узгоджено з споконвічною місією мистецтва як такого. Різноманітний і еkleктичний український живопис постмодернізму ХХІ ст., як і зарубіжний, вирізняється відсутністю єдиного, організуючого принципу, універсального канону з ієрархією естетичних цінностей і норм. Єдиною незаперечною цінністю у постмодернізмі досі є нічим не обмежена свобода у виборі методів самовираження художника, а всі інші естетичні цінності відносні й умовні, необов'язкові для створення художнього твору. Це робить можливим потенційну універсальність, здатність передати широкий спектр явищ у найрізноманітніших проявах українського постмодерну, але в той же час призводить до нігілізму й абсурдності та іноді розмиванню меж поняття твору мистецтва.

Великого значення має той факт, що культура сьогодні загалом змінює свій характер, а живопис, так чи інакше,

залишається лише віддзеркаленням дійсності того, що відбувається у світі та суспільстві. Неможливо уявити, щоб процеси, що докорінно змінили образ життя і мислення людини не мали такого ж виключного впливу на мистецтво.

Висновки. Отже, вплив постмодерністського світогляду на загальні закономірності та тенденції у сучасному українському живописі є очевидним. Але, не зважаючи на те, що вітчизняний живопис узгоджується з глобальними увесвітніми процесами, його самобутній та оригінальний характер чітко виражений. Формально-стилістичний аналіз мистецьких творів показав, що потужна образотворча школа продовжує слугувати підґрунтям для українських художників, які, зберігаючи її традиції та досвід минулого, знаходять нову актуальну проблематику в ідеях постмодернізму. Крім того, це явище дозволяє співіснувати в мистецькому середовищі України всьому різноманіттю напрямків (концептуалізм, контемпорарі, трансавангардизм тощо), живописних форм і засобів, їх поєднанню з цифровими технологіями, акціонізмом, перформансом,

мультимедіа та ін. Вітчизняні постмодерністи не тільки крокують в ногу з часом, але й демонструють на міжнародних майданчиках інноваційні роботи (В. Сидоренко), що поєднують живопис й елементи хай-теку та містять глибокий сенс. На відміну від думки, що постмодерністський художник існує в системі знаків, якими вправно жонглює і не намагається встановлювати зв'язок з реальністю в принципі, молоді українські мистці (Центр візуальної культури, Група предметів, Худрада) доводять зворотне, політизуючи своє мистецтво на рівні і змісту, і форми. В цьому є новаторство українського постмодерністського руху. Сучасний вітчизняний живопис через стильовий синкретизм та ідею плюралістичного всесвіту, відображених у роботах художників XXI ст., сприяє воз'єднанню культури минулого з сьогоденням. Великого значення набуває інтерпретація творчої спадщини. Результати роботи можуть слугувати для подальших досліджень особливостей сучасного українського живопису та чинників його розвитку.

Література

1. Баршинова О. Сучасне українське мистецтво: історична пам'ять та світовий контекст. *Журнал про сучасну культуру*. 2015. URL: <http://www.korydor.in.ua/ua/stories/suchasne-ukrayinske-mystetstvo.html> (дата звернення 20.05.2021).
2. Бундюченко Т. Історія культури зарубіжних країн. Миколаїв: Гельветика, 2015. 311 с.
3. Вишеславський Г. А. Contemporary art України від андеграунду – до мейнстріму. Київ: ІПСМ НАМ України, 2020. 256 с.
4. Голуб О. Свято непокори та будні андеграунду. Київ: Видавничий Дім "Антиквар", 2017. 272 с.
5. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – початку ХХІ століття. Київ: ArtHuss, 2019. 544 с.
6. Соловійов О. Сучасне мистецтво втратило месіанську функцію. URL: <https://web.archive.org/web/20091231031659/http://www.artukraine.com.u>

[a/journals/articles/Oleksandr_Solovyov_Suchasne_mistetstvo_vtratilo_mesiansku_funktsiyu/257](http://www.korydor.in.ua/ua/journals/articles/Oleksandr_Solovyov_Suchasne_mistetstvo_vtratilo_mesiansku_funktsiyu/257) (дата звернення 20.05.2021).

7. Benjamin W. The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction. London: Penguin Books Ltd, 2008. 128 p.

8. Lyotard J.-F. Des dispositifs pulsionnels. Paris: Galilée, 1994. P. 57–69.

9. Spivakovsky P. The Problem of Metanarratives in the Postmodern Age. *Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences*. 2015. № 8. P. 1360–1365.

References

1. Barshinova, O. (2015). Suchasne ukrains'ke mistectvo: istorichna pam'yat' ta svitovij kontekst [Contemporary Ukrainian art: historical memory and world context]. URL: <http://www.korydor.in.ua/ua/stories/suchasne-ukrayinske-mystetstvo.html> (Last accessed 5 May 2021) [in Ukrainian].

2. Bundiuchenko, T. (2015). Istoriiia kultury zarubizhnykh krain [History of foreign countries' culture]. Mykolaiv: Helvetyka [in Ukrainian].
3. Vishelavskij, A. G. (2020). Contemporary art Ukraini – vid andegraundu do mejnstrimu [Contemporary art of Ukraine – from underground to mainstream]. Kyiv: IPSM NAM Ukraine [in Ukrainian].
4. Golub, O. (2017). Svyato nepokori ta budni andegraundu [A holiday of disobedience and everyday life of the underground]. Kyiv: Antikvar [in Ukrainian].
5. Lozhkina, A. (2019). Permanentna revoliutsiia. Mystetstvo Ukrainy XX – pochatku XXI stolittia [Permanent revolution. Ukrainian Art of the XX – beginning of the XXI century]. Kyiv: ArtHuss [in Ukrainian].
6. Solovjov, O. (2008). Suchasne mistectvo vtratile mesians'ku funkciyu [Contemporary art has lost its messianic function]. URL: https://web.archive.org/web/20091231031659/http://www.artukraine.com.ua/journals_articles/Oleksandr_Solovyov_Suchasne_mistetstvo_vtratile_mesiansku_funktsiyu/257 (Last accessed 5 May 2021) [in Ukrainian].
7. Ben'yamin, V. (2008). The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction. London: Penguin Books Ltd [in English].
8. Lyotard, J.-F. (1994). Des dispositifs pulsionnels. Paris: Galilée [in French].
9. Spivakovsky, P. (2015). The Problem of Metanarratives in the Postmodern Age. *Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences*, 8, 1360–1365 [in English].

FEATURES OF UKRAINIAN PAINTING IN POST-MODERN DIMENSION

KASIANENKO K. M., JANKOVSKA L. E., SAPKO S. E.

Oles Honchar Dnipro National University

The purpose of the study is to identify the postmodernism principles' influence on formation of the distinctive features of Ukrainian painting in the XXIst century.

Methodology. The research uses a culturological approach to consider postmodernism as a creative method and factor that influences the activities of Ukrainian artists. Formal-stylistic analysis is applied to clarify the connection between creative practices and the principles of postmodernism and to determine their features as well.

Results. The analysis of Ukrainian artists' painting practice of the XXI century in the context of the postmodern worldview was carried out. The study focuses on postmodernism as a factor in the development of various artistic styles. The artistic and stylistic features of painting over recent years in Ukraine were analyzed. There was revealed the natural influence of postmodernist principles on

ОСОБЕННОСТИ УКРАИНСКОЙ ЖИВОПИСИ В ПОСТМОДЕРНИСТСКОМ ИЗМЕРЕНИИ

КАСЬЯНЕНКО К. М., ЯНКОВСЬКАЯ Л. Е., САПКО С. Е.

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

Цель исследования заключается в выявлении влияния принципов постмодернизма на формирование особенностей украинской живописи XXI века.

Методология. В исследовании использован культурологический подход для рассмотрения постмодернизма как творческого метода и его влияния на деятельность украинских художников. Формально-стилистический анализ применен для выяснения связи творческих практик с принципами постмодернизма и определения их особенностей.

Результаты. Проведен анализ современной живописной практики украинских художников XXI века в контексте постмодернистского мировоззрения. В исследовании акцентируется внимание на постмодернизме, как факторе развития различных художественных стилей. Проанализированы художественно-стилистические особенности живописи последних лет в Украине. Выявлено закономерное влияние постмодернистских принципов на отечественную живопись, которой присущи характерные

domestic painting, characterized by the features of postmodernism, which is manifested in a variety of areas (conceptualism, transavant-garde, contemporary, etc.) and syncretism in art. Although the latest painting practices are integrating into European culture and tend to the Western European tradition, Ukrainian art still saves its distinguishing features. It was found that a feature of Ukrainian postmodernism is the conceptualization of painting, the introduction of deep content into a new format of painting and the synthesis of traditional fine art and new technologies.

Scientific novelty lies in the identification of the main distinctive features and patterns of Ukrainian postmodern painting development.

The practical significance. Presented results aid to trace postmodernism as a factor of influence on the peculiarities of the formation of new directions in Ukrainian painting practices, which can be used as a theoretical basis for further art criticism analysis of contemporary painting.

Keywords: *postmodernism; conceptualism; contemporaneous art; contemporary; Ukrainian painting.*

черты постмодернизма, что проявляется в многообразии направлений (концептуализм, трансавангард, контемпорари и т.д.) и синкретизме. Хотя новейшие живописные практики, интегрируясь в европейскую культуру, тяготеют к западноевропейской традиции, отечественное искусство все же сохраняет самобытные черты. Выяснено, что особенностью украинского постмодернизма является концептуализация живописи, внедрение глубокого содержания в новый формат живописи, а также синтез традиционного изобразительного искусства и новых технологий.

Научная новизна заключается в выявлении основных отличительных особенностей и закономерностей развития украинской постмодернистской живописи.

Практическая значимость. Результаты работы позволяют отследить постмодернизм, как фактор влияния на особенности формирования новых направлений в отечественных живописных практиках, что может быть использовано как теоретическая база для дальнейшего искусствоведческого анализа современной живописи.

Ключевые слова: *постмодернизм; концептуализм; современное искусство; контемпорари; украинская живопись.*

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРІВ:

Касьяненко Кароліна Михайлівна, канд. мист., доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, ORCID 0000-0002-4602-314X, **e-mail:** sternikas@ukr.net

Янковська Лариса Євгенівна, канд. техн. наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, ORCID 0000-0003-0358-0998, **e-mail:** larisa.yankovskyy@gmail.com

Сапко Софія Євгенівна, магістр, кафедра образотворчого мистецтва та дизайну, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, ORCID 0000-0003-1179-2181, **e-mail:** 7134322sophia@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Касьяненко К. М., Янковська Л. Є., Сапко С. Є. Особливості українського живопису у постмодерністському вимірі. *Art and design*. 2021. №3(15). С. 73–81.

Citation APA: Kasianenko, K. M., Yankovska, L. Y., Sapko, S. Y. (2021) Features of Ukrainian Painting in Post-modern Dimension. *Art and design*. 3(15). 73–81.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2021.3.7>